

Laudáció

Paczolay Péter
professzor

JUSTITIA REGNORUM FUNDAMENTUM-díj
átadása alkalmából

Paczolay Péter kiváló példája annak, hogyan lehet a tudományos és a gyakorló jogászi pályát összeegyeztetni. Egyetemi tanulmányait 1980-ban fejezte be az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán, ahol később, egészen 2005-ig tanított állam- és jogelméletet, majd politológiát. Erős szálakkal kötődik Szegedhez is: 1992-től vezeti a József Attila Tudományegyetem – később Szegedi Tudományegyetem – Állam- és Jogtudományi Karának Politológia Tanszékét. Tudományos pályáján töretlenül haladt előre: 1989-ben kandidátusi fokozatot szerzett, 1999-ben habilitált, 2000-ben pedig a köztársasági elnöktől egyetemi tanári kinevezést kapott. 2002 óta a salzburgi Európai Tudományos és Művészeti Akadémia tagja.

Paczolay Péter soha nem tekintette a tudományt öncélúnak: az állam- és jogelméletet is olyan stúdiumnak tartja, amely a társadalomban közvetlenül hasznosítható, gyakorlatias. Ennek is tulajdonítható, hogy az egyetemi pályafutással párhuzamosan a gyakorlatot is művelte: 1990-ben kezdett dolgozni az Alkotmánybíróságon először főtanácsadóként, majd főtítkárként. 2000-ben a Köztársasági Elnöki Hivatal hivatalvezető-helyettese, majd 2005-ben hivatalvezetője lett. Egy évvel később, 2006 februárjában visszatért az Alkotmánybíróságra: immár alkotmánybíróként. Megbecsültségére, szakmai felkészültségére jellemző, hogy a kormány és az ellenzék egyetértésével választotta meg a parlament erre a tisztségre; az intézmény történetében sem korábban, sem azóta nem volt példa arra, hogy konszenzusos választás legyen akkor, amikor csak egyetlen jelöltről szavaz a parlament.

Alkotmánybírói hivatása során gyakran hivatkozott kedvenc szerzője, Niccolò Machiavelli hitvallására. „A cselekvés minden útja kockázatos, az elővigyázatosság tehát nem a veszély kerülésében rejlik (ami lehetetlen), hanem a kockázat kiszámításában és a határozott cselekvésben” – mondja Machiavelli, és ha ismerte volna Paczolay Pétert, őrá értette volna. Az alkotmánybíráskodás nem veszélytelen mesterség, így nagy szükség volt a kockázatok kiszámítására, a határozott cselekvésre. Erről tanúbizonyságot tesz az a számos alapjogi, illetve az államszervezet alapjait érintő alkotmánybírói határozat, melynek előadó alkotmánybírójaként Paczolay Pétert tarthatjuk számon.

Paczolay Pétert kétszer is az Alkotmánybíróság elnökévé választották: 2008-ban alkotmánybíró kollégái, 2011-ben pedig az Országgyűlés emelte az alkotmányvédelem legfőbb szervének első emberévé. Ő tehát az egyetlen, aki mind szakmai, mind politikai szertől megbízást kapott e feladat ellátására.

Az állami intézmények közül az Alkotmánybíróságot érintette a legközvetlenebbül az Alaptörvény 2012. január 1-jei hatályba lépése. Az intézmény egész profilja átalakult, hatásköre, személyi állománya megváltozott. Paczolay Péternek kulcsfontosságú szerepe volt a kontinuitás fenntartásában, abban, hogy az Alkotmánybíróság átörökítse működése első tizenöt évének értékeit. Tette mindezt „árral szemben”, az alkotmánybírói hatáskörök szűkítése, a jelöltállítási szabályok megváltoztatása mellett.

Paczolay Péter közéleti tevékenységének fontos mérföldköve, hogy 2005-től az Európa Tanács – alkotmányossági kérdésekben nagy presztízsű – Velencei Bizottságának magyar tagja,

2009 és 2011 között a Bizottság alelnöke volt. Nemzetközi hírnevét jelzi, hogy – miután megbízatásának lejártát követően nem delegálták újra – a Bizottság 2013 októberében tiszteletbeli elnökévé választotta.

A Bizottság székhelyén túlmenően is szorosan kötődik Olaszországhoz: a kultúra, a zene és személyes gyökerei is a mediterrán térséghez kötik. Pályafutásának méltó állomása, hogy idén Magyarország Rómába akkreditált nagykövete lett.

A Justitia Regnorum Fundamentum-dj átadásával az ombudsman elismerését fejezi ki azért a gazdag tudományos, oktatói és közéleti munkásságért, amelyet Paczolay Péter az elmúlt évtizedekben fáradhatatlanul kifejtett. Tartalmas és sikeres életpályájának derekán további sok sikert kívánunk Önnek!

Budapest, 2015. június 30.